

URHEILEVA TIIKERI

TEKSTI JYRKI VAINIO

Kuka olikaan **Tiikeri**, vanha Helsingin Sanomien urheilusivujen pilapiirtäjä? Tätä kysymystä pohdin erään taidehuutokaupan näyttelyssä. Esillä oli Paasikivestä 50-luvulla tehty karikatyyri, jonka tekijä oli Michael Tigerstedt.

Tiikerin sukunimi oli toki Tigerstedt, mutta muistelin, että hänen etunimensä ei olisi ollut Michael. Mutta olisiko liikaa sattumaa, että samana aikakautena olisi ollut Suomessa myös toinen pilapiirtävä Tigerstedt? Työ oli kuitenkin ammattitaitoisesti tehty.

Asiaa aprikoidessani huomasin, että näyttelyyn oli sattumalta samaan aikaan tutustumassa myös **Wenzel Hagelstam**. "Siinähan on mies, jonka maineensa perusteella pitäisi tietää kaikki suomalaisesta taidehistoriasta", ajattelin. Rohkenin lähestyä Hagelstamia.

Wenzel ei tiennyt (tietenkään, tekee mieli sarkastisesti sanoa) pilapiirtäjää. "Mutta tunnen kyllä hyvin Tigerstedtien suvun", hän lisäsi.

Näytin Hagelstamille karikatyyrin ja sen signeerauksen. Sain, että miinaukseni Tiikerin nimi ei ollut Michael, ja muistelin, että hänellä olisi ollut suo-

menkielinen etunimi. "Ehkä se olisi ollut Arvo, tai jotain sinne päin."

"Suomenkielinen etunimi?" Hagelstam hämmästeli. "Ei, se ei kyllä kuulosta ainakaan niiltä Tigerstedteilta, jotka minä tunnen."

Tarkistin asian heti kotiin päästyäni. Tiikerin nimi tosiaankin oli **Arvo Tigerstedt**. Alleviivaanko tapauksen merkityksen huomauttamalla, että minä siis tiesin, ainakin tässä asiassa, suomalaisesta piirroshistoriasta enemmän kuin Hagelstam?

Tapaus osoittaa, että käyttökuvien historian tuntemus on tässä maassa yhä niin retuperällä, että ei juuri ole ulkoisia auktoriteetteja, joiden tietämykseen voisi nojata. Jos jokin asia tällä alalla kiinnostaa, pitää varautua siihen, että tieto siitä on kaivettava esiin itse.

Lajissaan Suomen ennätys

Amerikassa urheilusivujen pilapiirtäjät ovat olleet aikanaan oma laaja ammattikuntansa. Oli aika, jolloin sivellin ja rasvaliitu kykenivät tallentamaan urheilutapahtuman paremmin kuin kehittyneessä ollut kameratekniikka. Nykyään on tietysti toisin, mutta vielä

kun eräs alan suurista dinosauruksista, New York Daily News -lehden piirtäjä **Bill Gallo** kuoli viime toukokuussa, tapausta pidettiin niin merkittävänä, että se kirjoitti surunvalitteluja New Yorkin pormestaria, poliisipäällikköä ja entistä kuvernööriä myöten.

Suomessa tämän piirtämisen lajin ainoa ammattilainen lienee ollut Arvo "Tiikeri" Tigerstedt (1899-1969).

Tigerstedt toimi vuodesta 1923 alkaen Suomen Urheilulehdessä, josta siirtyi Helsingin Sanomiin vuonna 1929. Hesarista hän jäi eläkkeelle vuonna 1957, piirrettyään lehdelle yli 5000 piirrossarjaa.

Omana aikanaan Tigerstedtin töistä julkaistiin 14 sadan sarjan mittaista vuosikirjaa, sekä vielä vuonna 1960 kokoomateos *Tiikerin rengasmatka viisisä olympialaisissa* (Otava). Kuten nimi kertoo, Tiikeri oli piirtävä urheilutoimittaja, jonka työt dokumentoivat aiheita paikan päällä.

Tiikerin sarjat olivat kirjoihin sopivia, sillä hänen vakioformaattinsa oli pystymittainen sivu, jonka hän sirottelee täyteen tekstiä ja pieniä kuvia, kuten Seuran **Titu** hänen jälkeensä.

© TIIKERI

Tiikeri oli piirtävä urheilutoimittaja, jonka työt dokumentoivat aiheita paikan päällä

Useimmiten kuvat olivat pieniä piirintoja, jotka liittyivät toisiinsa miten sattuu. Tiikeri on vain harvoin käyttänyt varsinaisia ruutuja, mutta usein kuvia puolittain rajaavia jakoviivoja, sekä nuolia osoittamaan yhteyksiä niiden välillä. Se kertoo elävästä spontaanuudesta, joilla piirrokset näyttävät syntyneen – voisi sanoa niiden tuovan mieleen tietyt päiväkirjamaiset ”mitäsylki-suuhun-tuo” -blogisarjakuvat.

Koko sivun yhdistäviä suuria kuvia Tiikeri käytti vain harvoin, mutta silloin kun käytti, tulokset olivat näyttäviä. Sellaiset olisivat ansainneet lehdestä enemmän tilaa. Hesarin urheilu-sivuilla Tiikerin sarjat julkaistiin vain kolmen palstan levyisinä.

Tiikerin jutut olivat huumoriltaan lempeitä, usein käytettynä elementtinä niissä on pehmeä sanaleikkely. Mutta ne tarjoavat mielenkiintoisen todistuksen suomalaisen urheiluhulluuden pitkistä juurista, sekä myös kauan unohduksissa olleen ajatuksen siitä, että piirroksia voi käyttää myös journalismin työvälineenä.

Kun ottaa huomioon aikakauden jolloin Tiikeri piirsi, on urheilumaailman intohimo omiin asioihinsa liikuttavaa.

Toisen maailmansodan sytyttyä Tiikerin piirrosten suurimpana huolena näytti olevan, mahtaako sota vaikuttaa Helsingin vuoden 1940 olympialaisten kisaisännyyteen. Vasta kun sodan laajeneminen Suomeen tyrehtyi urheilu-uutiset, valjasti Tiikeri piirrospalstansa isänmaallisen sotapropagandan käyttöön.

Arvo ja Olavit

Hagelstamin kanssa käymäni keskustelun jälkeen olen löytänyt kokoelmiini kaksi Tiikerin originaalia; luonnoksen vuodelta 1957 ja julkaistun lehtipiirroksen vapunpäivältä 1953.

Vappupiirros antaa kuvan Tiikerin huumorista: siinä piirtäjä valittelee olevansa vapun aattona ilman mitään piirrosidea, vaikka mieli tekisi lähteä aikaisin töistä. Mutta ammattilainehan ei inspiraatiota jää odottelemaan.

Vappupiirroksessa Tiikeri on vain kevyesti jammaillut tilansa, jota tässä vaiheessa oli enää vain puolikas aikaisemmasta, täyteen vappuaiheisia kuvia. Tähän on kollegan helppo samaistua puoli vuosisataa myöhemminkin.

Vuoden 1957 luonnos on mielenkiintoinen. Minua paremmin urheilua tunteva kuvan edellinen omistaja tiesi sen

esittävän juoksija **Olavi Vuorisaloa**. Tämä rikkoi ensimmäisenä suomalaisena neljän minuutin ns. haamumailin Naantalissa vuonna 1957.

Oliko Tiikeri seuraamassa tapahtumaa paikan päällä? Onko luonnos syntynyt juuri tuolloin Kuparivuoren urheilukentällä? Paljon mahdollista, joskin hän oli ilmeisesti siirtynyt eläkkeelle jo aiemmin samana vuonna, joten Hesarin sivuilla hän ei ainakaan enää ennätysuutista piirroksillaan kommentoinut.

Tapaukseen liittyy kaksi outoa yhteensattumaa. Ensinnäkin: samoissa kisoissa juostiin myös 1500 metrin kilpailu, jossa kaikkien mitalistien etunimi oli Olavi. Vuorisalo sijoittui kolmanneksi ja ne kaksi muuta Olavia jakoi kullon tasatuloksella, joka oli uusi maailmanennätys.

Toiseksi: minä itse räpiköin useita koulun liikuntatunteja samaisella urheilukentällä joitakin vuosikymmeniä myöhemmin. Tieto Tiikerin työskentelystä samalla paikalla vuosia aikaisemmin olisi tuolloin voinut tarjota minulle kipeästi kaivattua virkistystä – juoksijana minusta ei nimittäin ainakaan ollut Olavien uhkaajaksi. ●